

ENGLISKI APELACIONI SUD

Presuda od 15.VII 1975.

Thei-Europe Tapioca Service Ltd.
c/a Vlada Pakistana, Ministarstvo
prehrane i Ravnateljstvo za poljo-
privredu i poljoprivrednu opskrbu
(Uvoz i brodarski odjel)

Brod "Harmattan"

Vijeće: Lord Denning M.R, Lawton i Scarman LL.JJ.

Imunitet od engleske sudbenosti stranog suverena - Suve-
ren, imatelj teretnice ne potpada pod sudbenost engles-
kih sudova kada se ništa u konkretnom poslu nije odvijalo
na području te sudbenosti - Slučajevi u kojima je mo-
guće stranog suverena utužiti nabrojani su u Evropskoj
konvenciji o imunitetu suverena od 1972.

Tužitelji, brodari broda "Harmattan", zaključili su brodarski ugovor na putovanje s poljskim poduzećem (formular "Gencon"), u kojemu je bilo predviđeno da će nakon isteka stojnica od 16 dana za iskrcaj početi teći prekostojnice u iznosu od 400 funti dnevno. Poljska je tvrtka ukrcala teret od 12.000 metričkih tona umjetnog gnojiva, a primatelj i imatelj teretnice bila je Zapadno-pakistanska poljoprivredna korporacija. Prilikom iskrcaja došlo je do zastoja zbog bombardiranja luke Karachi, tako da su prekostojnice trajale 67 dana. Tužitelji su utužili pakistanskog primatelja pred engleskim sudom i uspjeli sa zahtjevom da se tužba dostavi izvan područja sudbenosti ("out of jurisdiction"), ali još prije uručenja tužbe tužitelji su obaviješteni sa strane Vlade Pakistana da je korporacija prestala postojati i da ju je naslijedio tuženi (Ministarstvo poljoprivrede i njegov odgovarajući odjel). Tužitelji su ispravili tužbu i zatražili od tuženog Ministarstva naknadu prekostojnica. Vlada Pakistana se uvjetno pojavila pred engleskim sudom i prigovorila suvereni imunitet. Tužitelji su ustrajali kod svog prijedloga jer su smatrali da se radi o trgovačkom poslu i da stoga ne bi trebalo priznati prigovor suverenog imuniteta.

Prvostepeni sud je prihvatio prigovor imuniteta suverena, pa je na žalbu tužitelja Apelacioni sud potvrdio prvostepenu odluku iz ovih bitnih razloga:

Lord Denning M.R. je pošao od toga da prema engleskom pravu (koje je u skladu s Evropskom konvencijom od 1972. o imunitetu suverena) postoje samo četiri iznimke od načela imuniteta stranog suverena od domaće sudbenosti. Prva je da tog imuniteta nema s obzirom na nekretnine koje suveren posjeduje u Engleskoj, zatim druga, za jamstva koja je u Engleskoj položio za isplatu svojih vjerovnika, a treća da mora isplatiti potraživanja koja su nastala u vezi s uslugama koje su mu u tuzemstvu izvršene (za što se poziva i na slučaj "Cristina", 1938) i četvrta, konačno, kad strani suveren udje u trgovački posao na području Engleske i spor nastane o pitanju koje je pravilno unutar sudbenosti engleskih sudova, ne može uspješno isticati prigovor imuniteta. Za ovu četvrtu iznimku citira engleske presude *President of India v. Metcalfe & Co. Ltd.* (1970) i *Union of India v. E.B. Aaby's Rederi A/S* (1974), a i američku presudu *Victory Transport Inc, vlasnik S.S. Hudson v. Comisaria General de Abastecimientos y Transportes* (1964). Konkretni slučaj ne spada ni u koju od ovih kategorija jer je ugovor zaključen između poljskog poduzeća i njemačkog broдача za prijevoz tereta iz Poljske u Pakistan, a ništa se u čitavom poslu nije zbivalo na području engleske sudbenosti. Prema tome, na temelju postojećih načela engleskog prava nema nikakve mogućnosti da se ne prihvati prigovor imuniteta stranog suverena. Oba druga člana vijeća (Lawton i Scarman LL.JJ.) složila su se s time, no još su jače naglasili kako engleski precedenti postaju pravna pravila i kako se kraj stanja precedenata svaka promjena u tom pogledu mora prepuštiti zakonodavcu.

(LLR 1976,1, str.1)

E.P.

Bilješka. - V. opširnu napomenu uz presudu Sudskog odbora Tajnog savjeta u ovom časopisu br. 71/1976, str. 64. - Iz ove, uostalom ranije rješidbe Apelacionog suda slijedi samo jedno, a to je da nema sudbenosti nad stranim suverenom, pa ni u trgovačkim poslovima, kada nije bilo nikakove djelatnosti trgovačkog značaja na području britanske sudbenosti.

E.P.